Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2026/3720

10.7.2026

Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden toisesta jaksosta edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2026–2030)

(C/2026/3720)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN

— neuvoston päätöslauselman eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), neuvoston päätöslauselman eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden hallintorakenteesta edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030) ja neuvoston päätöslauselman eurooppalaisesta koulutusalueesta: Näkymät vuoteen 2025 ja sen jälkeiseen aikaan; niissä ilmoitettiin, että neuvosto tarkastelisi vuonna 2025 uudelleen strategisia puitteita, EU:n tason tavoitteet, hallintorakenteet ja työskentelymenetelmät mukaan luettuina, ja tekisi toiseen jaksoon tarvittavat mukautukset, jotta voidaan mukautua eurooppalaisen koulutusalueen realiteetteihin ja tarpeisiin ja muihin merkittäviin kehityskulkuihin Euroopan unionissa;

— poliittisen taustan liitteessä I esitetyn mukaisesti.

OTTAA HUOMIOON

— eurooppalaisen koulutusyhteistyön merkittävän panoksen eurooppalaisen ohjausjakson asiaankuuluviin osiin.

TOISTAA

— että on tärkeää varmistaa erityisesti taitoja ja osaamista koskevien koulutusalan EU-aloitteiden koordinointi ja johdonmukaisuus ja samalla noudattaa kaikilta osin perussopimuksissa vahvistettuja asiaankuuluvien politiikanalojen oikeusperustoja.

PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE

— komission kertomuksen eurooppalaisen koulutusalueen strategisten puitteiden vuosien 2021–2030 väliarvioinnista ([1]).

KOROSTAA, että

— muuttuvien geopoliittisten realiteettien näkökulmasta on ratkaisevan tärkeää edistää kaikkien tasapuolista ja osallistavaa pääsyä laadukkaaseen koulutukseen yksilöllisen kasvun, kestävän sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen, demokratian, selviytymiskyvyn, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, kilpailukyvyn ja varautumisen kannalta;

— eurooppalaisen koulutusalueen toteuttaminen on edelleen eurooppalaisen koulutusyhteistyön yleinen tavoite. Koulutusta on tässä yhteydessä tarkasteltava kokonaisvaltaisesti, jotta yksilöt ja yhteiskunta voivat saavuttaa täyden potentiaalinsa.

([1]) COM(2025) 340 final.

TOTEAA, että

— eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisessa on edistytty merkittävästi vuodesta 2021 lähtien ja useita aloitteita on käynnistetty strategisten prioriteettien mukaisesti. Useiden aloitteiden täytäntöönpanoa on vielä jatkettava;

— vuonna 2021 annetut neuvoston päätöslauselmat eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista muodostavat edelleen perustan yhteistyölle. Niitä tarkastellaan uudelleen ja päivitetään tässä neuvoston päätöslauselmassa.

PANEE MERKILLE, että eurooppalaisen koulutusalueen strategisten puitteiden vuosien 2021–2030 väliarvioinnista annetun komission kertomuksen mukaan

— strategiset puitteet ovat tuoneet EU:n lisäarvoa, kun ne ovat koonneet yhteen jäsenvaltioita keskustelemaan määrällisistä tavoitteista ja yhteisistä prioriteeteistä. Ne ovat onnistuneet tuottamaan tuloksia ja asiaankuuluvia parannuksia. Eurooppalaisen koulutusalueen täytäntöönpanovälineiden toteutus ja yhdistelmä ovat olleet sekä keskenään että yleisesti muiden prioriteettien kanssa vaikuttavia ja johdonmukaisia. Näytön perusteella eurooppalaisen koulutusalueen avulla on onnistuttu toteuttamaan tärkeitä uusia EU:n tason toimia, siivitetty ja tuettu kansallisia uudistuksia sekä luotu rakenteellisia, järjestelmään liittyviä ja kestäviä polkuja kohti entistä tiiviimpää eurooppalaista yhteistyötä oppilaitosten välillä. Joissakin tapauksissa EU:n tason yhteistyö on ylittänyt odotukset ja alkuperäiset tavoitteet ja tarjonnut tehokkaita viestintäyhteyksiä ja koordinoituja toimia kriisinhallinnassa, mikä on parantanut EU:n selviytymiskykyä;

— strategisten puitteiden vahvuutena on vankka vapaaehtoisen yhteistyön ja yhdessä kehittämisen perusta. Jäsenvaltiot osoittivat arviointiin liittyneissä kuulemisissa, että niillä on vahva tahto jatkaa yhteistyötä strategisten puitteiden kautta;

— suurimmat haasteet, jotka on jäsennelty neuvoston vuonna 2021 määrittelemien strategisten prioriteettien ja neuvoston vuoden 2023 päätöslauselman mukaisesti, ovat edelleen merkityksellisiä;

— voidaan yksilöidä joitakin kehitettäviä aloja, kuten strategiset prioriteetit, monialainen koordinointi ja johdonmukaisuus sekä hallintomalli, ja kaksi suurta puutetta (EU-tason tavoitteita ei ole asetettu eräille pitkäaikaisille tai tuleville prioriteeteille eikä järjestelmällistä näyttöä ole EU:n aloitteita koskevista kansallisista uudistuksista);

— eurooppalaisen koulutusalueen hallintorakenteilla, erityisesti koulutusta käsittelevällä korkean tason työryhmällä ja sitä vahvistavalla koordinointilautakunnalla, on varmistettu vahvempi poliittinen ohjaus ja strategisempi toimintaohjelman laatiminen. Eurooppalainen koulutusalue on edistänyt koulutuksen aitoa eurooppalaista ulottuvuutta;

— EU:n tason tavoitteissa edistyminen on ollut vaihtelevaa. Useiden tavoitteiden saavuttamisessa on tapahtunut myönteistä kehitystä (esim. vähemmän koulunkäynnin keskeyttäneitä) mutta joissakin muissa edistyminen on ollut vähäistä tai on tapahtunut jopa taantumista (esim. perustaidot).

PANEE LISÄKSI MERKILLE seuraavat:

— osaamisunionia koskeva komission tiedonanto ([2]), jossa korostetaan, että Euroopan kilpailukyky edellyttää kaikenlaisia taitoja perustaidoista aina elinikäisessä täydennys- ja uudelleenkoulutuksessa hankittaviin taitoihin. Komissio ilmoittaa koulutus- ja työllisyyspolitiikan yhdistävästä uudesta lähestymistavasta, joka perustuu kilpailukykyä koskevaan yhteiseen näkemykseen ja johon sisältyy eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa annettava EU:n 27 jäsenvaltion henkistä pääomaa koskeva suositus;

— perustaitoja koskevasta toimintasuunnitelmasta annettu komission tiedonanto ([3]), jolla vastataan osaamisen heikkenemiseen peruslukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä ([4]) sekä digitaalisten perustaitojen ja kansalaistaitojen heikkenemiseen ([5]);

([2]) COM(2025) 90 final.
([3]) COM(2025) 88 final.
([4]) Kuten käy ilmi PISA- ja aikuisten PIAAC-tutkimuksesta.
([5]) Kuten käy ilmi ICILS- ja ICCS+-tutkimuksesta.

— komission tiedonanto STEM-aineiden ([6]) opetusta koskevasta strategisesta suunnitelmasta: taitoja kilpailukyvyn ja innovoinnin edistämiseksi ([7]); siinä tuodaan esiin STEM-aineisiin kaikilla koulutustasoilla liittyvät haasteet, kuten vähentynyt kiinnostus ja osallistuminen, heikko suoriutuminen, opettajapula STEM-aineissa, sukupuolten välinen kuilu ja moninaisuuden puute, joihin kaikkiin neuvoston on puututtava;

— komission osaamisunionia koskevassa tiedonannossaan ilmoittama aikomus perustaa osaamista koskevan tiedon hankinnan eurooppalainen seurantakeskus ja osaamista käsittelevä eurooppalainen korkean tason ryhmä.

ON YHTÄ MIELTÄ seuraavasta:

1. Jotta yksilöt voisivat menestyä nykymaailmassa ja selviytyä yhteiskunnan, talouden ja työmarkkinoiden tulevista muutoksista, heillä on kaikilla oltava elinikäisen oppimisen avaintaidot ([8]), ja tässä yhteydessä merkittävä rooli on monikielisyydellä, monialaisella osaamisella ja monialaisilla taidoilla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on tarpeen määrittää politiikkatoimia, joilla voitaisiin edistää kaikkien oppijoiden menestymistä, myös mahdollisuuksia kouluttautumiseen eri elämänvaiheissa.

2. EU:lla on edessään kilpailukykyhaaste. Koulutusjärjestelmien odotetaan vastaavan väestökehityksen haasteisiin, minkä lisäksi niiden on annettava yksilöille taidot, joita tarvitaan Euroopan kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden edistämiseksi tulevina vuosina sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi. Tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavien koulutusjärjestelmien perustamista kaikkialla EU:ssa voidaan tukea kehittämällä selviytymiskykyä ja kykyä kestää kriisejä ja toipua niistä, ja tässä yhteydessä voidaan hyödyntää kokemuksia, joita on saatu Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan ja sen vaikutuksista Euroopan turvallisuuteen, ja vastata näihin haasteisiin.

3. Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet ovat tärkein väline, jolla tuetaan ja toteutetaan eurooppalaista koulutusaluetta, ottaen täysin huomioon tässä yhteydessä noudatettava kokonaisvaltainen lähestymistapa, ja tarvittaessa synergiassa osaamisunionin kanssa.

4. Eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisessa on saavutettu huomattavaa edistystä, mutta työtä on vielä tehtävä sen konkreettiseksi perustamiseksi vuoteen 2030 mennessä.

5. Strategisen kehyksen ensimmäisen jakson aikana tapahtuneen kehityksen valossa on tarpeen tarkastella uudelleen vuonna 2021 vahvistettuja strategisia prioriteetteja, prioriteettialoja ja EU:n tason tavoitteita ja mukauttaa niitä sekä vahvistaa vihreää ja digitaalista siirtymää koskevaa koulutusta kaikissa strategisissa prioriteeteissa.

6. Eurooppalaisen koulutusalueen ytimessä ja sisällytettynä kaikkiin sen strategisiin prioriteetteihin on edelleen laadun, tasapuolisuuden, osallisuuden ja onnistumisen edistäminen kaikille. Strategisen kehyksen toisella jaksolla (2026–2030) käsitellään seuraavia kuutta strategista prioriteettia käytettävissä olevia varoja hyödyntäen:

([6]) Luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet ja matematiikka.
([7]) COM(2025) 89 final.
([8]) Elinikäisen oppimisen avaintaidoista 22. toukokuuta 2018 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1) määritellyn mukaisesti.

Strateginen prioriteetti 1: Lukutaito sekä matemaattiset ja luonnontieteiden taidot kaikille

Laadukas koulutus auttaa kaikkia oppijoita kehittämään osaamistaan, joka koostuu niistä tiedoista, taidoista ja asenteista, jotka ovat keskeisiä yksilön elämänlaadun, työllistymismahdollisuuksien, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja kilpailukyvyn sekä EU:n häiriönsietokyvyn ja varautumisen kannalta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi koulutusjärjestelmillä olisi varmistettava tasapuolinen saatavuus, osallistuminen ja tulokset edistämällä laadukasta oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Vaikka strategisten puitteiden ensimmäisellä jaksolla on saavutettu edistystä, on edelleen olennaisen tärkeää parantaa koulutusta ja taitoja kaikenikäisten oppijoiden yksilöllisen kasvun, aktiivisen kansalaisuuden ja ammatillisen kehityksen vuoksi.

Kaiken myöhemmän oppimisen perustana on riittävän lukutaidon (luku- ja kirjoitustaito sekä kirjallisen ja suullisen tiedon ymmärtäminen) sekä matemaattisten ja luonnontieteen taitojen varmistaminen kaikille. Tältä pohjalta oppijat voivat kehittää laajempaa ja erikoistuneempaa osaamista, esimerkiksi STEM-aloilla ([9]), ja menestyä perus- ja jatkokoulutuksessa, työmarkkinoilla ja laajemmin ottaen koko yhteiskunnassa. Lukutaidon sekä matemaattisten ja luonnontieteiden taitojen tarjonnan kannalta keskeistä on opetuksen laadun parantaminen sekä tasapuolisuuden ja osallisuuden lisääminen. Näin voidaan osaltaan varmistaa kaikkien oppijoiden menestyminen, mikä on nyt tärkeämpää kuin koskaan aikaisemmin.

Euroopalla on edessään kriittinen haaste: viimeaikaisten kansainvälisten arvioiden, kuten PISA-tutkimuksen, mukaan lukutaito sekä matemaattiset ja luonnontieteiden taidot ovat heikentyneet huolestuttavasti ja yhä suurempi osa oppilaista jää taidoissa alle vähimmäistason. Tähän on puututtava tehokkaammilla toimilla: on esimerkiksi pyrittävä vähentämään koulunkäynnin varhaista keskeyttämistä ja parannettava laadukkaan varhaiskasvatuksen saatavuutta, erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien oppijoiden osalta. Lukutaidon sekä matemaattisten ja luonnontieteiden taitojen tarjoaminen kaikille ja ylipäänsä elinikäisen oppimisen avaintaitojen edistäminen on olennaisen tärkeää yksilöllisen ja ammatillisen kehityksen kannalta, ja niiden avulla voidaan puuttua sosioekonomiseen eriarvoisuuteen ja osaamisvajeeseen. Koulutuksen laadun parantamisen pitäisi samalla lisätä huipputason suoriutujien määrää muun muassa Euroopan innovointikapasiteetin ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi.

Heikommista lähtökohdista tulevat oppijat ovat kaikkialla Euroopassa yliedustettuina heikosti suoriutuvien joukossa. Jotta koulutusjärjestelmät olisivat aidosti osallistavia, eri tasoilla ja erityyppisessä koulutuksessa olevien oppijoiden koulutustason ja -saavutusten ei pitäisi määräytyä henkilökohtaisten, sosiaalisten ja taloudellisten tekijöiden perusteella. Osallistavaan koulutukseen kuuluu myös se, että oppimisprosesseissa otetaan huomioon monimuotoisuus, osallistavuus ja syrjimättömyys. Tässä yhteydessä on yhtä tärkeää haastaa kaikki stereotypiat ja tarjota tarvittavaa tukea vammaisille oppijoille ja erityistä tukea tarvitseville oppijoille.

Strateginen prioriteetti 2: Digitaitojen kehittäminen ja kansalaiskasvatus

Nykyisessä globaalissa ympäristössä, jota leimaavat kriisit, ilmastonmuutos, nopea teknologinen muutos, digitalisaatio (mukaan lukien tekoäly), lisääntyvä polarisaatio, disinformaation leviäminen ja demokraattisten normien ja arvojen yleistyvä haastaminen sekä vähäinen demokraattinen osallistuminen, on kiireesti vahvistettava demokratiaa ja häiriönsietokykyä Euroopan unionissa. Tältä osin keskeisessä asemassa ovat sekä digitaitojen opetus että kansalaiskasvatus.

Digitaidot ovat nykymaailmassa ratkaisevan tärkeitä, ja niitä tarvitaan lähes kaikilla yhteiskunnan ja talouden aloilla. Ne ovat keskeisessä asemassa aktiivisen kansalaisuuden, työllistyvyyden, sosiaalisen osallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta, samalla kun ne olennaisesti parantavat Euroopan kilpailukykyä edistyneempien STEM-taitojen muodossa. Digitaitojen opetuksen olisi katettava media- ja digitaalinen lukutaito sekä datalukutaito, kriittinen ajattelu, digitaalinen hyvinvointi, väärän tiedon ja disinformaation torjunta, verkkokiusaaminen, vihapuhe ja haitallinen puhe sekä tekoälyä, sen eettistä ja vastuullista käyttöä ja muita kehittyviä teknologioita koskeva tietämys.

Kansalaiskasvatus on tässä yhteydessä aivan yhtä tärkeää. Nykyisessä globaalissa ympäristössä kansalaisten on oltava valistuneita ja sitoutuneita, ja heillä on oltava tietoa demokraattisista instituutioista, demokratian periaatteista sekä paikallisen, kansallisen, Euroopan ja kansainvälisen tason demokraattisista prosesseista, joita heidän on kunnioitettava. Kansalaiskasvatuksen avulla kaikki yksilöt voivat omaksua ne tiedot, osaamisen ja asenteet, joita aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen demokraattiseen toimintaan ja merkitykselliseen kansallisvaikuttaminen edellyttävät.

([9]) Voidaan myös soveltaa STEAM-lähestymistapaa (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, taideala ja matematiikka), jossa hyödynnetään STEM-aineiden sekä taidealan, humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden yhdistelmän luovaa potentiaalia.

Opetuksen eurooppalainen ulottuvuus ([10]) voi osaltaan edistää yhteisiä eurooppalaisia arvoja ([11]) ja luoda tunteen eurooppalaisesta identiteetistä ja solidaarisuudesta. Sen olisi edistettävä kulttuurisen monimuotoisuuden kunnioittamista ja autettava oppijoita löytämään identiteettinsä paikallisessa, kansallisessa, eurooppalaisessa ja globaalissa ympäristössä. Kansalaiskasvatus kulkee käsi kädessä digitaalisen ja vihreä siirtymän haasteiden ymmärtämisen kanssa.

Olennainen osa kansalaiskasvatusta on opettaminen ja oppiminen demokratian kautta, demokratiasta ja demokratian vuoksi. Koulutuksessa olisi kaikilla aloilla ja kaikilla tasoilla edistettävä demokraattisia arvoja, rohkaistava avoimeen vuoropuheluun ja kriittiseen ajatteluun sekä torjuttava väärää tietoa ja disinformaatiota (myös verkossa). Koulujen ja kaikkien muiden oppilaitosten olisi toimittava demokraattisina yhteisöinä, joissa oppijat pääsevät osallistumaan, harjoittamaan vuoropuhelua ja tekemään päätöksiä yhdessä. Opettajilla, kouluttajilla ja johtajilla olisi kaikilla koulutustasoilla oltava riittävät valmiudet toimia tärkeässä roolissa luotaessa osallistavia ja osallistumiseen kannustavia oppimisympäristöjä, jotka kuvastavat demokraattisia arvoja käytännössä. Tässä mielessä digitaitojen opetus ja kansalaiskasvatus ovat erityisen tärkeitä, sillä ne auttavat oppijoita ajattelemaan kriittisesti ja toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa. Ruutuaikaa koskeva eettinen toimintatapa on tarpeen lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi.

Toimilla olisi ensisijaisesti edistettävä aktiivista kansalaisuutta sekä tarjottava yksilöille valmiudet ja luottamus toimia rakentavasti yhteisöissään ja demokraattisessa prosessissa kaikilla tasoilla.

Vihreää siirtymää ja kestävää kehitystä koskeva oppiminen ([12]) ja kansalaiskasvatus ovat tiiviisti kytköksissä toisiinsa, ja niillä on merkitystä myös Euroopan kilpailukyvyn kannalta. Aktiivisen ja vastuullisen kansalaisuuden näkökulmasta keskeistä on valmistaa kaikilla koulutustasoilla ja kaikentyyppisessä koulutuksessa olevia oppijoita vastaamaan yhteiskunnallisiin ja ympäristöön liittyviin haasteisiin. Tähän sisältyy se, että yksilöille annetaan tiedot, taidot ja asenteet, joita mielekäs osallistuminen vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä oikeudenmukaiseen ja yhteiskunnallisesti ja ympäristön kannalta kestävään yhteiskuntaan edellyttävät.

Strateginen prioriteetti 3: Elinikäisen oppimisen ja liikkuvuuden mahdollistaminen kaikille

Yhteiskunnalliset, teknologiset, ympäristöön liittyvät ja taloudelliset haasteet vaikuttavat yhä vahvemmin elin- ja työskentelytapoihimme. Erityisesti teknologian kehitys edellyttää väestön täydennys- ja uudelleenkoulutusta. Elinikäinen oppiminen on olennaisen tärkeää ilmastokriisin ja teknologisten muutosten yhteydessä, sillä se parantaa yksilöiden selviytymiskykyä ja valmistaa heitä meneillään olevaan ympäristöä koskevaan ja yhteiskunnalliseen muutokseen. Se tukee vihreiden ja digitaalisten taitojen kehittämistä ja varmistaa, että yksilöt sopeutuvat työmarkkinoiden uusiin ja kehittyviin vaatimuksiin, ja sitä kautta edistää kestävämpiä elin- ja työskentelytapoja. Elinikäinen oppiminen on olennaisen tärkeää yksilöllisen, kansalaisuuteen liittyvän ja ammatillisen kehityksen kannalta jatkuvassa muutoksessa olevissa yhteiskunnissa. Edistystä on vielä tapahduttava, jotta kaikille pystytään tarjoamaan joustavat ja laadukkaat mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen.

Aikuisten keskimääräinen osallistuminen koulutukseen on edelleen vähäistä EU:ssa. Koulutusjärjestelmistä olisi tehtävä joustavampia, häiriönsietokykyisempiä, tulevaisuuden vaatimukset paremmin huomioon ottavia ja vetovoimaisempia siten, että ne tavoittavat monipuolisemman oppijajoukon, johon kuuluu myös alhaisen osaamistason oppijoita. Niiden on varmistettava jo hankittujen tutkintojen tunnustaminen ja aiempien opintojen validointi ja tarjottava täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksia, myös korkeammilla tutkintotasoilla ja yksilön koko työelämän ajan, myös pienten osaamiskokonaisuuksien avulla. Oppimispolkuihin liittyvät innovaatiot, uudet lähestymistavat koulutukseen ja elinikäinen uraohjaus voivat lisäksi auttaa ottamaan paremmin huomioon laajemman oppijajoukon tarpeet, koska yhä useammat aikuiset tarvitsevat uudelleen- ja täydennyskoulutusta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien oppijoiden, vammaisten oppijoiden ja erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden tukemiseen.

([10]) Edistetään yhteisten arvojen, osallistavan koulutuksen ja opetuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistämisestä 22. toukokuuta 2018 annetun neuvoston suosituksen (EUVL C 195, 7.6.2018, s. 1) mukaisesti.

([11]) Siten kuin ne esitetään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.

([12]) Kuten on esitetty vihreää siirtymää ja kestävää kehitystä koskevasta oppimisesta 16. kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 1).

Oppijoiden, opettajien, opettajankouluttajien ja henkilöstön liikkuvuutta olisi edelleen laajennettava, erityisesti nykyisen Erasmus+-ohjelman kautta, keskeisenä osana EU:n yhteistyötä sekä välineenä, jolla parannetaan koulutuksen laatua ja osallistavuutta ja edistetään monikielisyyttä, kulttuurienvälisiä taitoja, eurooppalaista identiteettiä ja aktiivista kansalaisuutta EU:ssa ja sen ulkopuolella. Tästä syystä on toteutettava lisää toimia, joilla poistetaan olemassa olevat esteet oppijoiden ja opettajien liikkuvuudelta, myös ulkomailla suoritettujen opintojaksojen, laadunvarmistuksen ja ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen aloilla ([13]). On tärkeää pyrkiä tasapainoiseen liikkuvuuteen, jotta voidaan varmistaa osaamisen tasapainoinen kierto ja kohdentaminen ja valvoa näitä prosesseja.

Strateginen prioriteetti 4: Vetovoimaisuuden, osaamisen ja motivaation lisääminen koulutusalan ammateissa

Koulutuksen ytimessä ovat opettajat, kouluttajat, koulutusalan johtajat ja muu opetus- ja pedagoginen henkilöstö kaikilla tasoilla ja kaikissa ympäristöissä.

Opettajapula aiheuttaa EU-maissa yhä suurempia haasteita erityisesti tietyissä oppiaineissa ja tietyillä maantieteellisillä alueilla. Opettajien, kouluttajien ja muun opetus- ja pedagogisen henkilöstön motivaatiolla on keskeinen merkitys koulutuksen laadun kannalta. Siksi on lisättävä opettajan ammatin houkuttelevuutta ja yhteiskunnallista arvostusta sekä kehitettävä parempia ja joustavampia rekrytointistrategioita. Opettajan ammatin houkuttelevuuden lisäämisessä olennaisia tekijöitä ovat opettajien ja kouluttajien opetuksen laatu ja heidän ammatillinen kehityksensä, liikkuvuusmahdollisuutensa, työolonsa ja hyvinvointinsa. Voidakseen tukea innovointia, osallisuutta, laatua ja tulosten saavuttamista koulutuksessa opettajien on oltava päteviä ja motivoituneita, mikä edellyttää laadukasta peruskoulutusta ja ammatillista täydennyskoulutusta. Opettajia ja kouluttajia olisi arvostettava ja heillä olisi oltava mahdollisuus edetä urallaan.

Strateginen prioriteetti 5: Huipputasoisen ja vetovoimaisen eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen edistäminen

Ammatillisella perus- ja jatkokoulutuksella on ratkaiseva rooli Euroopan työvoiman valmistamisessa tulevaisuuteen. Eri puolilla EU:ta keskeisillä aloilla vallitsee yhä suurempi työvoimapula. Euroopan kilpailukyvyn varmistamiseksi ja innovoinnin vauhdittamiseksi on olennaisen tärkeää lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta, huipputasoa ja osallistavuutta. Lisäksi on edistettävä ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallista arvostusta ja lisättävä oppijoiden, vanhempien ja työnantajien tietoisuutta koulutuksen laadusta ja sen avaamista uramahdollisuuksista. Kööpenhaminan prosessi tehostaa EU:n yhteisiä toimia laadukkaiden ja innovatiivisten ammatillisen koulutuksen järjestelmien luomiseksi ja lisää sitä kautta kansallista ja Euroopan kilpailukykyä ja häiriönsietokykyä.

Meneillään oleva vihreä ja digitaalinen siirtymä, erityisesti tekoälyn ja muiden innovatiivisten teknologioiden nousu, edellyttää uusia taitoja ja sopeutumiskykyä, ja ammatillisella koulutuksella on tärkeä rooli asianmukaisten ja tehokkaiden ratkaisujen tarjoamisessa. Ammatillisen koulutuksen opettajien ja kouluttajien täydennyskoulutuksen tukeminen ja ammatillisen koulutuksen infrastruktuurin nykyaikaistaminen ovat olennaisia keinoja integroida vihreät ja digitaaliset taidot opetuskäytäntöön. Mukauttamalla ammatillinen koulutus työmarkkinoiden vaatimuksiin varmistetaan, että oppijat ovat valmistautuneet suoriutumaan nykyisistä työtehtävistään ja pystyvät sen lisäksi mukautumaan tuleviin muutoksiin. On keskeisen tärkeää varmistaa, että ammatillinen koulutus vastaa työmarkkinoiden tarpeisiin. Yhtä tärkeää on kehittää riittävästi muita monialaisia taitoja ja osaamista, joita elinikäinen sopeutuminen työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin edellyttää ja joita tarvitaan yksilölliseen kehittymiseen kansalaisuuden, yrittäjyyden, digitaalisen koulutuksen ja kestävää kehitystä koskevan opetuksen avulla.

On kiireesti vahvistettava STEM-alojen ammatillista koulutusta innovoinnin ja teknologisen kehityksen varmistamiseksi Euroopassa. Tuleviin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin haasteisiin vastaamiseksi on olennaisen tärkeää kannustaa nuoria – erityisesti tyttöjä ja aliedustettuja ryhmiä – osallistumaan STEM-aineisiin liittyvän ammatillisen koulutuksen ohjelmiin. Ammatillisella koulutuksella on myös tärkeä rooli soveltavassa tutkimuksessa, innovoinnissa ja yrittäjyydessä esimerkiksi ammatillisen koulutuksen huippuyksiköiden kautta.

([13]) Korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä 26. marraskuuta 2018 annetun neuvoston suosituksen (EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1) mukaisesti.

Monimuotoisuuden lisääminen ammatillisen koulutuksen ohjelmissa on edelleen merkittävä haaste. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien oppijoiden ja erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden tukemiseen. On tärkeää tehdä ammatillisesta koulutuksesta houkuttelevaa, joustavaa ja osallistavaa kaikille oppijoille varhaisen uraohjauksen avulla paitsi tasapuolisuuden vuoksi myös siksi, että voidaan korjata Euroopassa vallitseva osaamisvaje kattavasti. Ammatillinen koulutus olisi tunnustettava ja sitä olisi edistettävä yksilöllisen, akateemisen ja ammatillisen kehityksen väylänä, joka tarjoaa yhtä arvokkaita mahdollisuuksia kuin yleissivistävän koulutuksen väylä.

Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisäämiseksi on lisättävä myös mahdollisuuksia oppimiseen liittyvään liikkuvuuteen. Kannustamalla rajatylittävään vaihtoon ja parantamalla ulkomailla suoritettujen koulutusjaksojen ja tutkintojen tunnustamista ammatillisesta koulutuksesta voidaan tehdä dynaamisempi ja houkuttelevampi koulutusväylä kaikille oppijoille. Näillä toimilla edistetään myös kilpailukykyä, tunnetta eurooppalaisesta identiteetistä ja yhteistyötä.

Työssäoppiminen on edelleen tehokkaiden ammatillisen koulutuksen järjestelmien kulmakivi. Ammatillisen koulutuksen ohjelmien houkuttelevuutta ja merkityksellisyyttä voidaan lisätä vahvistamalla koulutuslaitosten ja työnantajien välisiä kumppanuuksia ja laajentamalla mahdollisuuksia oppisopimuskoulutukseen ja työssäoppimiseen.

Ammatillisessa koulutuksessa olisi tarjottava jatko-opintovaihtoehtoja, jotta oppijat voivat edetä opinnoissaan, edistämällä siirtymismahdollisuuksia ammatillisen koulutuksen ja yleissivistävän tai korkeakoulutuksen välillä. Ammatillisesta koulutuksesta olisi voitava siirtyä saumattomasti jatkokoulutukseen, myös korkea-asteen koulutukseen, sillä näin varmistetaan, että oppijat voivat jatkaa taitojensa kehittämistä koko elämän ajan ja sopeutua muuttuviin urapolkuihin.

Strateginen prioriteetti 6: Kilpailukykyisen eurooppalaisen korkeakoulutuksen edistäminen

Korkeakoulutuksella, tutkimuksella ja innovoinnilla on edelleen keskeinen rooli Euroopan unionin tulevan kilpailukyvyn, innovointikapasiteetin, vetovoimaisuuden ja yhteiskunnan selviytymiskyvyn varmistamisessa.

Huomattavaa edistymistä on jo tapahtunut eurooppalaisten korkeakoulujen ([14]) välisen yhteistyön vahvistamisessa, erityisesti Bolognan prosessin keskeisten sitoumusten täytäntöönpanon avulla ja erilaisilla aloitteilla, joista esimerkkinä ovat Eurooppalaiset yliopistot -allianssi ja toukokuussa 2025 hyväksytty neuvoston päätöslauselma eurooppalaisesta yhteistutkintomerkistä ja seuraavista vaiheista kohti mahdollista eurooppalaista yhteistutkintoa: parannetaan Euroopan kilpailukykyä ja lisätään eurooppalaisen korkeakoulutuksen houkuttelevuutta ([15]). Niillä on luotu perusta syvemmälle yhdentymiselle ja liikkuvuudelle, joita kehitetään edelleen tulevina vuosina. Jatkuva rajatylittävä yhteistyö paitsi parantaa koulutuksen ja tutkimuksen laatua myös vahvistaa demokratiaa ja edistää yhteistä eurooppalaista identiteettiä ja yhteisiä arvoja.

Kansainvälisen yhteistyön esteitä olisi edelleen poistettava edistämällä Eurooppalaiset yliopistot -allianssien kaltaisia aloitteita ja jatkamalla toukokuussa 2025 sovittua kolmivaiheista prosessia, ”jotta voidaan ottaa käyttöön eurooppalainen yhteistutkintomerkki ja valmistella eurooppalaista yhteistutkintoa” ([16]). Lisätoimia tarvitaan tutkintojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen tehostamiseksi jatko-opintoja varten ([17]), mikä myös lisää opiskelijoiden ja oppijoiden liikkuvuutta.

Bolognan prosessi muodostaa edelleen Euroopan korkeakouluympäristön tärkeän kulmakiven. Synergian varmistaminen strategisten puitteiden ja Bolognan prosessin välillä on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan välttää päällekkäisyyksiä ja tehottomuutta ja tukea yhtenäisempää eurooppalaista koulutusaluetta. Lisäksi on vahvistettava yhteyksiä eurooppalaiseen tutkimusalueeseen.

([14]) Tässä päätöslauselmassa termillä ’korkeakoulut’ tarkoitetaan koko alaa eli kaikkea korkeakoulutusta, johon sisältyvät erityyppiset korkeakoulut, muun muassa kansallisen lainsäädännön tai käytännön mukaiset tutkimusyliopistot, muut yliopistot, ammattikorkeakoulut, korkeamman ammatillisen koulutuksen oppilaitokset sekä taidekorkeakoulut.

([15]) EUVL C, C/2025/2939, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2939/oj.

([16]) Vaikka eurooppalaista yhteistutkintoa koskevia keskusteluja on käynnissä, Euroopan unionin neuvosto ei ole vielä tehnyt päätöstä sen mahdollisesta käyttöönotosta, ja kaikki tässä neuvoston päätöslauselmassa tehdyt viittaukset eurooppalaiseen yhteistutkintoon olisi tulkittava tässä mielessä.

([17]) Korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä 26. marraskuuta 2018 annetun neuvoston suosituksen (EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1) mukaisesti.

Jotta voidaan puuttua tehokkaasti kasvaviin osaamisvajeisiin ja työmarkkinoilla vallitsevaan pulaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneista, pääsyä korkeakoulutukseen olisi laajennettava luomalla mahdollisuuksia kaikenikäisille ja eri taustoista tuleville oppijoille ja suunnittelemalla joustavia oppimispolkuja, jotka edistävät elinikäistä oppimista ja aiemman oppimisen tunnustamista ja tukevat opiskelijoiden ja henkilökunnan hyvinvointia. Opiskelijoilla on oltava mahdollisuus laadukkaaseen ja osallistavaan korkeakoulutukseen, ja heidän on saatava riittävästi ohjausta ja tukea, jotta he voivat saavuttaa koko potentiaalinsa.

Yhtä tärkeää on turvata akateemiset perusarvot (kuten akateeminen vapaus) ja tunnustaa korkeakoulujen rooli demokraattisten yhteiskuntien tulevan kehityksen tukijana.

Akateeminen henkilöstö on olennaisen tärkeää Euroopan korkeakoulujen ja syvemmän rajatylittävän yhteistyön kukoistukselle. Jotta voidaan vastata henkilöstöön kohdistuviin haasteisiin, on tuettava aloitteita, joilla tunnistetaan ja tunnustetaan heidän eri rooliensa arvo sekä houkuttelevien ja kestävien korkeakoulu-urien merkitys.

Tutkimus ja innovointi ovat keskeisessä asemassa, kun korkeakoulutuksella pyritään vastaamaan monitahoisiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin haasteisiin. Korkeakoulujen ja talouden alojen välisen yhteistyön vahvistaminen on olennaisen tärkeää, jotta koulutustarjonta saadaan vastaamaan työmarkkinoiden muuttuvia tarpeita.

STEM-alojen korkea-asteen koulutuksella on ratkaiseva merkitys, jotta voidaan vastata osaavien ammattilaisten kysyntään keskeisillä aloilla, muun muassa pienten osaamiskokonaisuuksien avulla. Yhä useampia tyttöjä ja naisia on houkuteltava STEM-opintoihin jo nuorina, jotta saadaan lisättyä korkeakouluopiskelijoiden ja STEM-alan ammattilaisten määrää. Lisäksi vihreiden ja digitaalisten taitojen kehittäminen on tärkeässä asemassa tuettaessa Euroopan vihreää ja digitaalista siirtymää ja strategista riippumattomuutta. Enemmän huomiota on kiinnitettävä myös korkeakoulutuksen kehittämiseen suhteessa tekoälyyn ja sen eettiseen ja vastuulliseen käyttöön. Tekoäly vaikuttaa laajamittaisesti koko alaan aina opetuksesta, oppimisesta ja opiskelijoiden arvioinnista tutkimukseen, innovointiin ja korkeakoulujen sisäisiin prosesseihin.

KOROSTAA, että

— eurooppalaisen koulutusalueen hallintoa voidaan vahvistaa nykyisissä rakenteissa ([18]). Euroopan tason periaatteet ja työmenetelmät ovat osoittautuneet tehokkaiksi ja joustaviksi;

— koulutusta käsittelevällä korkean tason työryhmällä, jota tukee sen koordinointilautakunta, on merkittävä tehtävä eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten ja monialaisten kysymysten määrittelyssä, käsittelyssä ja ohjaamisessa tulevaisuuteen suuntautuvalla tavalla, mukaan lukien digitaaliseen koulutukseen sekä digitaitoihin ja -osaamiseen liittyvät keskeiset strategiset aiheet ([19]). Tulosten saavuttaminen on keskeisen tärkeää;

— neuvoston ja vuorossa olevan puheenjohtajavaltion oikeudet ovat edelleen keskeisessä asemassa hallinnon ohjauksessa, mukaan lukien koulutusta käsittelevän korkean tason työryhmän kokoukset sekä pääjohtajien kokoukset;

— strategisia puitteita käsittelevät työryhmät, jotka toimivat avoimen koordinointimenetelmän perusteella, ovat olennaisen tärkeitä EU:n toimintapolitiikan valmistelussa ja yhteyksien luomisessa jäsenvaltioiden asiantuntijoiden välille. Niiden toimeksiannoissa olisi otettava huomioon tässä päätöslauselmassa määritellyt päivitetyt strategiset prioriteetit. Työryhmien välisiä perättäisiä kokouksia voitaisiin kehittää edelleen monialaisen toimintatavan lujittamiseksi ja johdonmukaisemman yhteistyön varmistamiseksi;

— on tärkeää vahvistaa vertaisoppimistoimien, myös vertaisneuvonnan, käyttöä;

— tiedon ja tulosten levittämisellä on ratkaiseva merkitys kaikilla tasoilla (koulutusta käsittelevän korkean tason työryhmän, pääjohtajien ja strategisia puitteita käsittelevien työryhmien kokoukset); tähän tähtääviä toimia olisi tehostettava.

([18]) Kuten todetaan neuvoston päätöslauselmassa eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden hallintorakenteesta edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), EUVL C 497, 10.12.2021, s. 1.

([19]) Kuten todetaan digitaitojen ja -osaamisen tarjonnan parantamisesta koulutusalalla 23. marraskuuta 2023 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C, C/2024/1030, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1030/oj) ja digitaalisen koulutuksen onnistumisen keskeisistä mahdollistavista tekijöistä 23. marraskuuta 2023 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C, C/2024/1115, 24.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1115/oj).

KEHOTTAA JÄSENVALTIOITA

1. työskentelemään yhdessä komission tuella ja avointa koordinointimenetelmää käyttäen eurooppalaisen koulutusyhteistyön tehostamiseksi vuoteen 2030 ulottuvalla kaudella tarkistettujen strategisen prioriteetin, periaatteiden ja työmenetelmien pohjalta sekä kutakin vuodet 2026–2030 kattavan jakson strategista prioriteettia varten sovittujen konkreettisten kysymysten ja toimien pohjalta (kuvattu liitteessä III),

2. harkitsemaan kansallisten prioriteettien pohjalta ja kunnioittaen asianmukaisesti kansallista toimivaltaa koulutuksen alalla kansallisen ja alueellisen tason toimenpiteitä, joilla pyritään edistymään strategisissa puitteissa kuvattujen strategisten prioriteettien saavuttamisessa ja edesautetaan yhteisesti eurooppalaisen koulutusalueen täyttä toteuttamista ja liitteessä II määritettyjen EU:n tason tavoitteiden saavuttamista,

3. tukemaan hallintorakennetta ja valittuja työmenetelmiä ja ottamaan prosessin omistajuuden,

4. hyödyntämään tehokkaasti EU:n toimintapolitiikkoja ja nykyisiä rahoitusvälineitä kansallisten ja alueellisten toimenpiteiden ja toimien täytäntöönpanon tukemiseksi strategisten prioriteettien ja niihin liittyvien muiden tavoitteiden mukaisen edistyksen saavuttamiseksi EU:n ja kansallisella tasolla.

PYYTÄÄ KOMISSIOTA TOISSIJAISUUSPERIAATETTA TÄYSIN NOUDATTAEN

1. tukemaan jäsenvaltioita ja tekemään niiden kanssa yhteiseen kehittämiseen perustuvaa yhteistyötä näissä puitteissa edellä kuvattujen strategisten prioriteettien, periaatteiden ja työmenetelmien sekä liitteessä II esitettyjen EU:n tason tavoitteiden ja indikaattorin perusteella sekä liitteessä III esitettyjen strategisiin prioriteetteihin liittyvien kauden 2026–2030 konkreettisten kysymysten ja toimien pohjalta,

2. työskentelemään jäsenvaltioiden kanssa ja tarjoamaan erityistä tukea, jotta edistetään keskinäistä oppimista, analysointia ja vertaisneuvontaa sekä varhaiskasvatusta, kouluja, ammatillista koulutusta, korkeakoulutusta, aikuiskoulutusta ja monialaisia kysymyksiä koskevien hyvien käytäntöjen jakamista. Olisi aktiivisesti kartoitettava mahdollisuuksia järjestää strategisia puitteita käsittelevien työryhmien perättäisiä ja yhteisiä kokouksia sen varmistamiseksi, että kaikki koulutusalat tulee katettua,

3. analysoimaan erityisesti jäsenvaltioiden toimittamiin tietoihin perustuvien edistymisraporttien avulla, kuinka hyvin näiden puitteiden strategiset prioriteetit on saavutettu paitsi eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisen osalta myös eurooppalaisen koulutusyhteistyön alalla kansallisella tasolla mitattuna koulutuksen seurantakatsauksen avulla. Jäsenvaltioiden on tärkeää toteuttaa raportointi nykyisissä rakenteissa ottaen asianmukaisesti huomioon hallinnolliset rasitteet,

4. tekemään yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa indikaattoreita ja vertailuarvoja käsittelevässä pysyvässä työryhmässä tietojen analysoinnin ja keruun parantamiseksi ja raportoimaan tästä neuvostolle säännöllisesti,

5. jatkamaan menetelmiä koskevaa työtä kansalaistaitoja mittaavan indikaattorin pohjalta, jotta kansalaisuuteen liittyvää tavoitetta voidaan kehittää edelleen,

6. julkaisemaan vuonna 2030 loppuraportin eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030) ja esittämään ehdotuksen tulevan vuosikymmenen yhteistyöpuitteista.

LIITE I

POLIITTINEN TAUSTA

Euroopan unionin neuvosto

1. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1.

2. Neuvoston päätelmät koulutuksen tasapuolisuudesta ja osallistavuudesta kaikkien oppijoiden menestyksen edistämiseksi, EUVL C 221, 10.6.2021, s. 3.

3. Neuvoston päätelmät Eurooppalaiset yliopistot -aloitteesta – korkea-asteen koulutuksen, tutkimuksen, innovoinnin ja yhteiskunnan yhdistäminen: eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen uuden ulottuvuuden pohjustaminen, EUVL C 221, 10.6.2021, s. 14.

4. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden hallintorakenteesta edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), EUVL C 497, 10.12.2021, s. 1.

5. Neuvoston päätöslauselma uudesta eurooppalaisesta aikuiskoulutusohjelmasta 2021–2030, EUVL C 504, 14.12.2021, s. 9.

6. Neuvoston suositus, annettu 29 päivänä marraskuuta 2021, monimuotoisen oppimisen menetelmistä laadukkaan ja osallistavan perus- ja toisen asteen koulutuksen edistämiseksi, EUVL C 504, 14.12.2021, s. 21.

7. Neuvoston suositus, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2022, siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön tukemiseksi, EUVL C 160, 13.4.2022, s. 1.

8. Neuvoston päätelmät opettajien ja kouluttajien liikkuvuuden lisäämisestä erityisesti Euroopan unionin alueella perus- ja täydennyskoulutuksen aikana, EUVL C 167, 21.4.2022, s. 2.

9. Neuvoston päätelmät eurooppalaisesta strategiasta korkeakoulujen aseman vahvistamiseksi Euroopan tulevaisuutta silmällä pitäen, EUVL C 167, 21.4.2022, s. 9.

10. Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, vihreää siirtymää ja kestävää kehitystä koskevasta oppimisesta, EUVL C 243, 27.6.2022, s. 1.

11. Neuvoston suositus, annettu 28 päivänä marraskuuta 2022, aiheesta ”Tie koulumenestykseen” ja koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävistä politiikoista 28. kesäkuuta 2011 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen, EUVL C 469, 9.12.2022, s. 1.

12. Neuvoston päätelmät hyvinvoinnin tukemisesta digitaalisessa koulutuksessa, EUVL C 469, 9.12.2022, s. 19.

13. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisesta koulutusalueesta: näkymät vuoteen 2025 ja sen jälkeiseen aikaan, EUVL C 185, 26.5.2023, s. 35.

14. Neuvoston päätelmät lisätoimista automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen toteuttamiseksi koulutuksen alalla, EUVL C 185, 26.5.2023, s. 44.

15. Neuvoston päätelmät koulutuksen vaikutuksesta yhteisten eurooppalaisten arvojen ja demokraattisen kansalaisuuden vahvistamiseen, EUVL C, C/2023/1419, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1419/oj.

16. Neuvoston suositus, annettu 23 päivänä marraskuuta 2023, digitaitojen ja -osaamisen tarjonnan parantamisesta koulutusalalla, EUVL C, C/2024/1030, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1030/oj.

17. Neuvoston suositus, annettu 23 päivänä marraskuuta 2023, digitaalisen koulutuksen onnistumisen keskeisistä mahdollistavista tekijöistä, EUVL C, C/2024/1115, 24.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1115/oj.

18. Neuvoston suositus, annettu 13. toukokuuta 2024, Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille, EUVL C, C/2024/3364, 14.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj.

19. Neuvoston päätelmät koulutusalan näyttöön perustuvan toimintapolitiikan ja käytännön edistämisestä eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseksi, EUVL C, C/2024/3642, 14.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3642/oj.

20. Neuvoston suositus, annettu 25 päivänä marraskuuta 2024, houkuttelevista ja kestävistä urista korkeakoulusektorilla, EUVL C, C/2024/7282, 5.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7282/oj.

21. Neuvoston päätelmät koulutusalan strategisista kumppanuuksista, EUVL C, C/2024/7400, 9.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7400/oj.

22. Neuvoston päätelmät osallistavista ja oppijakeskeisistä käytännöistä varhaiskasvatuksessa ja kouluopetuksessa, EUVL C, C/2025/2796, 21.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2796/oj.

23. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisesta yhteistutkintomerkistä ja seuraavista vaiheista kohti mahdollista eurooppalaista yhteistutkintoa: parannetaan Euroopan kilpailukykyä ja lisätään eurooppalaisen korkeakoulutuksen houkuttelevuutta, EUVL C, C/2025/2939, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2939/oj.

24. Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä toukokuuta 2025, korkeakoulutuksen eurooppalaisesta laadunvarmistus- ja tunnustamisjärjestelmästä, EUVL C, C/2025/3006, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3006/oj.

Euroopan komissio

1. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle eurooppalaisesta yliopistostrategiasta, COM(2022) 16 final.

2. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteutumista, COM(2022) 700 final.

3. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Suunnitelma eurooppalaisen yhteistutkinnon toteuttamiseksi, COM(2024) 144 final.

4. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle perustaitoja koskevasta toimintasuunnitelmasta, COM(2025) 88 final.

5. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – STEM-aineiden opetusta koskeva strateginen suunnitelma: taitoja kilpailukyvyn ja innovoinnin edistämiseksi, COM(2025) 89 final.

6. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Osaamisunioni, COM(2025) 90 final.

7. Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle eurooppalaisen koulutusalueen strategisten puitteiden vuosien 2021–2030 väliarvioinnista, COM(2025) 340 final.

Muut asiakirjat

1. Tiranan julkilausuma (eurooppalaisen korkeakoulutusalueen ministerikokous Tiranassa 29. ja 30. toukokuuta 2024).
2. Herningin julistus houkuttelevasta ja osallistavasta ammatillisesta koulutuksesta kilpailukyvyn ja laadukkaiden työpaikkojen lisäämiseksi 2026–2030 (12. syyskuuta 2025).

LIITE II

EU:N TASON TAVOITTEET – keskimääräistä eurooppalaista suoritusta koskevista koulutuksen viitearvoista

Edistyksen seuraamiseksi ja haasteiden tunnistamiseksi sekä osana näyttöön perustuvaa toimintapolitiikkaa, joka perustuu kansainvälisesti vertailukelpoisten tietojen järjestelmälliseen keräämiseen ja analysointiin, tässä päätöslauselmassa kuvattuja strategisia prioriteetteja kaudelle 2026–2030 olisi tuettava joukolla koulutusalan keskimääräisen eurooppalaisen suoritustason viitearvoja (EU:n tason tavoitteet). Niiden tulisi perustua yksinomaan vertailukelpoisiin ja luotettaviin tietoihin, ja niissä tulisi ottaa huomioon yksittäisten jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien erityispiirteet ja erilaiset tilanteet. Jäsenvaltioiden olisi saavutettava tavoitteet yhteisesti, eikä niitä tulisi pitää konkreettisina tavoitteina, jotka yksittäisten maiden olisi saavutettava vuoteen 2030 mennessä. Jäsenvaltioita kehotetaan harkitsemaan asianmukaisten kansallisten tavoitteiden asettamista.

Tämän perusteella jäsenvaltiot sopivat seuraavista EU:n tason tavoitteista, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä seuraavilla yhdeksällä kohdealueella:

1. **15-vuotiaiden suoriutuminen lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä**

a) Lukemisessa, matematiikassa ja luonnontieteissä heikosti menestyvien 15-vuotiaiden osuuden olisi oltava alle 15 prosenttia ([1]).

b) Vähintään 12 prosentilla olisi oltava erinomainen osaaminen lukemisessa, matematiikassa ja luonnontieteissä ([2]).

c) Sellaisten heikommista sosioekonomisista lähtökohdista tulevien oppilaiden osuuden, joiden saavutukset ovat hyvät vähintään yhdellä osa-alueella (lukeminen, matematiikka tai luonnontieteet), olisi oltava vähintään 25 prosenttia ([3]).

2. **Digitaalisissa taidoissa heikosti menestyvät kahdeksasluokkalaiset**

Tietokone- ja informaatiolukutaidossa heikosti suoriutuvien kahdeksasluokkalaisten osuuden olisi oltava alle 15 prosenttia ([4]).

3. **Varhaiskasvatukseen osallistuminen**

Vähintään 96 prosentin kolmivuotiaista ja sitä vanhemmista alle kouluikäisistä lapsista tulisi osallistua varhaiskasvatukseen ([5]).

4. **Koulutuksensa varhain päättäneet**

Opintonsa keskeyttäneiden osuuden olisi oltava alle 8 prosenttia ([6]).

([1]) Tietolähteenä on kansainvälinen oppimistulosten arviointiohjelma (PISA), ja tiedot ovat OECD:n keräämiä ja hallinnoimia. Tavoitteella mitataan niiden (oppivelvollisuuttaan 7. luokalla ja sitä ylemmillä luokilla suorittavien) 15-vuotiaiden osuutta, jotka eivät saavuta tasoa 2 (asteikolla 1–6) tietyn osa-alueen (lukutaito, matematiikka tai luonnontieteet) osaamisasteikolla.

([2]) Tietolähteenä käytetään PISAa. Tavoitteella mitataan niiden (oppivelvollisuuttaan 7. luokalla ja sitä ylemmillä luokilla suorittavien) 15-vuotiaiden osuutta, jotka saavuttavat tason 5 (asteikolla 1–6) tietyn osa-alueen (lukutaito, matematiikka tai luonnontieteet) osaamisasteikolla.

([3]) Tietolähteenä käytetään PISAa. Tavoitteella mitataan niiden (oppivelvollisuuttaan 7. luokalla ja sitä ylemmillä luokilla suorittavien) 15-vuotiaiden osuutta, jotka ovat taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista taustaa koskevan indeksin (ESCS) alimmalla neljänneksellä ja jotka saavuttavat vähintään tason 4 (asteikolla 1–6) vähintään yhdellä osa-alueella (lukutaito, matematiikka tai luonnontieteet).

([4]) Tavoite perustuu kansainvälisen koulutustutkimusjärjestön (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, IEA) toteuttamaan monilukutaitoa koskevaan kyselytutkimukseen (Computer and Information Literacy (CIL) survey), joka on osa kansainvälistä monilukutaitoa mittaavaa ICILS-tutkimusta. Tavoitteella mitataan niiden opiskelijoiden osuutta kahdeksantena lukuvuonna (13–14-vuotiaat), jotka eivät saavuta monilukutaidon tasoa 2.

([5]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu). Tavoitteella mitataan varhaiskasvatukseen osallistuvien 3-vuotiaiden ja sitä vanhemmista kunkin maan alle kouluikäisten lasten osuutta.

([6]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (EU:n työvoimatutkimus). Tavoitteella mitataan niiden 18–24-vuotiaiden osuutta, joilla on enintään ylemmän perusasteen koulutus ja jotka eivät enää ole virallisessa tai epävirallisessa koulutuksessa.

5. **Korkea-asteen opinnot suorittaneet**

Vähintään 47 prosentilla 25–34-vuotiaista olisi oltava korkea-asteen koulutus ([7]).

6. **Aikuisten osallistuminen koulutustoimiin**

Vähintään 60 prosentin 25–64-vuotiaista aikuisista olisi pitänyt osallistua koulutustoimiin viimeisten 12 kuukauden aikana ([8]).

7. **STEM-aineiden valinta**

a) STEM-aloja opiskelee toisen asteen ammatillisessa peruskoulutuksessa vähintään 45 prosenttia ja vähintään joka viides opiskelija on nainen ([9]).

b) STEM-alojen opiskelijoiden osuuden korkea-asteen opiskelijoista olisi oltava vähintään 32 prosenttia ja vähintään kahden viidestä opiskelijasta olisi oltava naisia ([10]).

c) ICT-alan tohtoriopintoja suorittaa vähintään 5 prosenttia ja vähintään joka kolmas opiskelija on nainen ([11]).

8. **Oppimiseen liittyvä liikkuvuus**

a) Korkeakoulutuksessa oppimiseen liittyvän kansainvälisen liikkuvuuden kokemuksia pitäisi olla vähintään 23 prosentilla valmistuneista ([12]).

b) Ammatillisessa koulutuksessa oppimiseen liittyvästä kansainvälisen liikkuvuuden kokemuksista hyötyvien ammatti-opiskelijoiden osuuden pitäisi olla vähintään 12 prosenttia ([13]).

([7]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (EU:n työvoimatutkimus). Tavoitteella mitataan niiden 25–34-vuotiaiden osuutta, jotka ovat suorittaneet lyhyen korkea-asteen tai tutkija-asteen tutkinnon taikka vastaavantasoisen tutkinnon.

([8]) EU:n valtion- ja hallitusten johtajat suhtautuivat tavoitteeseen myönteisesti Porton julistuksessa samoin kuin Eurooppa-neuvosto 24. ja 25. kesäkuuta 2021 antamissaan päätelmissä. Tietolähteenä käytetään Eurostatia. Mahdollista siirtymistä aikuiskoulutus-tutkimuksesta EU:n työvoimatutkimukseen arvioidaan parhaillaan. Meneillään oleva EU:n työvoimatutkimukseen liittyvä tiedonkeruu aloitettiin vuonna 2022. Tavoitteella mitataan niiden 25–64-vuotiaiden osuutta, jotka ovat osallistuneet viralliseen tai epävirralliseen koulutukseen viimeisten 12 kuukauden aikana (lukuun ottamatta ohjattua työssäoppimista). Kun lähde on lopullisesti vahvistettu, neuvosto voi tarvittaessa päättää tavoitteen tarkistamisesta.

([9]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu). Tavoitteella mitataan luonnontieteiden, matematiikan, tilastotieteiden, tieto- ja viestintätekniikan, insinööritieteiden, valmistuksen ja rakentamisen aloilla opiskelevien osuutta ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa ja toisen asteen jälkeisessä koulutuksessa, joka ei ole korkea-asteen koulutusta, opiskelevien kokonaismäärästä. Naisopiskelijoiden osalta tavoitteella mitataan naisten osuutta STEM-alojen opiskelijoiden kokonaismäärästä.

([10]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu). Tavoitteella mitataan luonnontieteiden, matematiikan, tilastotieteiden, tieto- ja viestintätekniikan, insinööritieteiden, valmistuksen ja rakentamisen aloilla opiskelevien osuutta korkeakouluopintoja suorittavien kokonaismäärästä. Naisopiskelijoiden osalta tavoitteella mitataan naisten osuutta STEM-alojen opiskelijoiden kokonaismäärästä.

([11]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu). Tavoitteella mitataan tieto- ja viestintätekniikan (ICT) alalla opiskelevien osuutta tutkija-asteen tutkintoa suorittavien kokonaismäärästä. Naisopiskelijoiden osalta tavoitteella mitataan naisten osuutta ICT-alan opiskelijoiden kokonaismäärästä.

([12]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu). Tavoitteella mitataan lähtevien (tutkintoon johtava liikkuvuus tai opintopisteitä kerryttävä liikkuvuus) tutkinnon suorittaneiden osuutta (vähintään kolme kuukautta kestävä opintopisteitä kerryttävä liikkuvuus tai vähintään 15 eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän (ECTS) opintopistettä (mukaan lukien sekä harjoitteluun että opiskeluun liittyvä liikkuvuus) taikka alle kolme kuukautta kestävä opintopisteitä kerryttävä liikkuvuus, jonka aikana suoritetaan vähintään kolme ECTS-opintopistettä). Nämä opintopisteitä kerryttävän liikkuvuuden toimet voivat olla joko täysin fyysisiä tai monimuotoisia, eli ne voivat koostua sekä virtuaalisesta että fyysisestä osatekijästä. Neuvosto pyysi 13. toukokuuta 2024 antamassaan suosituksessa ”Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille” (EUVL C, C/2024/3364, 14.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj) komissiota ehdottamaan vuoteen 2026 mennessä päivitettyä tiedonkeruumenetelmää. Uutta menetelmää koskeva työ jatkuu edelleen Eurostatin johdolla.

([13]) Tavoite perustuu kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta 24 päivänä marraskuuta 2020 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1) määriteltyyn indikaattoriin. Sillä mitataan kalenterivuoden aikana liikkuvien opiskelijoiden osuutta ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden saman vuoden kohortista. Tavoitteeseen sisältyvät joustavia liikkuvuusmahdollisuuksia, kuten Erasmus+-ohjelmaa (esimerkiksi lyhytaikaista liikkuvuutta, ryhmäliikkuvuutta, monimuotoliikkuvuutta tai taitokilpailuihin osallistumiseen liittyvää liikkuvuutta), tai muita liikkuvuusohjelmia hyödyntäneet osallistujat. Indikaattori perustuu Eurostatin tietoihin (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu) ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden osalta ja Erasmus+-ohjelman tietoihin liikkuvuuden osalta. Erasmus +-ohjelmasta saatujen tietojen täydentämiseksi voitaisiin käyttää myös kansallisten viranomaisten liikkuvuusohjelmista saatuja tietoja, mukaan lukien tiedot liikkuvuuden kestosta, jos niitä on käytettävissä, ja vain, jos toimitetut tiedot ovat verrattavissa Erasmus +-ohjelmasta saatuihin tietoihin. Käytettäessä kansallisilta viranomaisilta saatuja tietoja tästä olisi ilmoitettava läpinäkyvästi.

9. **Kansainvälinen houkuttelevuus**

EU:hun opiskelemaan ja korkea-asteen tutkintoa suorittamaan tulevien EU:n ulkopuolisten opiskelijoiden vuotuisen määrän olisi oltava vähintään 350 000 ([14]).

Edellä mainittujen EU:n tason tavoitteiden lisäksi neuvosto

— panee tyytyväisenä merkille komission työn, joka koskee kansalaistaitoja mittaavaa indikaattoria. Tavoitetta koskevan tulevan ehdotuksen pohjalta neuvosto voi sopia EU:n tason tavoitteesta, joka koskee tätä strategiseen prioriteettiin 2 liittyvää keskeistä osatekijää;

— panee merkille komission aikomuksen julkaista vuonna 2026 ammatillista koulutusta koskeva eurooppalainen strategia ja esittää uusia ehdotuksia ammatillista koulutusta koskeviksi EU:n tason tavoitteiksi. Neuvosto tarkastelee tarvittaessa tulevia ehdotuksia ja päättää uusista EU:n tason tavoitteista.

([14]) Tietolähteenä käytetään Eurostatia (Unescon, OECD:n ja Eurostatin yhteinen tiedonkeruu). Tavoitteella mitataan EU:n ulkopuolisista maista tulevien (tutkintoon johtava liikkuvuus) korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden (lyhyt korkea-asteen tutkinto, kandidaatintutkinto, maisterintutkinto, tohtorintutkinto tai vastaava) määrää.

LIITE III

EUROOPPALAISEN KOULUTUSYHTEISTYÖN STRATEGISIIN PAINOPISTEISIIN LIITTYVÄT KONKREETTISET KYSYMYKSET JA TOIMET TOISELLA JAKSOLLA (2026–2030)

Strateginen prioriteetti 1 – lukutaito sekä matemaattiset ja luonnontieteiden taidot kaikille

i) Edistetään luku- ja kirjoitustaidon sekä matemaattisten ja luonnontieteiden taitojen kehittämistä keskittyen sekä heikosti suoriutuvien että erinomaisesti suoriutuvien tukemiseen.

ii) Tarkastellaan perustaitoja koskevassa komission toimintasuunnitelmassa ja STEM-aineiden opetusta koskevassa komission strategisessa suunnitelmassa esitettyjä aloitteita.

iii) Edistetään ja tuetaan edelleen kieltenopetusta ja -oppimista sekä monikielisyyttä kaikille.

iv) Jatketaan toimia koulunkäynnin varhaisen keskeyttämisen ja heikon suoriutumisen vähentämiseksi tukemalla kokonaisvaltaista koulustrategiaa. Tähän sisältyy oppijakeskeinen koulutusvisio lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen periaatteiden mukaisesti.

v) Tehostetaan työtä oppijoiden yhä moninaisempien tarpeiden huomioon ottamiseksi ja parannetaan kaikkien oppijoiden, myös vammaisten tai erityisopetusta tarvitsevien oppijoiden sekä muita heikommassa tai haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien oppijoiden, pääsyä laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen.

vi) Jatketaan varhaiskasvatusta koskevien EU:n laatupuitteiden täytäntöönpanoa.

vii) Keskitytään edelleen sukupuolten välisiin eroihin koulutuksessa sekä tyttöjen ja poikien ja naisten ja miesten epätasa-arvoisiin mahdollisuuksiin edistämällä koulutusvalintoja, joissa sukupuolten tasa-arvo otetaan paremmin huomioon, ja kyseenalaistamalla haitalliset sukupuolistereotypiat koulutuksessa ja koulutusuralla, erityisesti STEM-aloilla.

viii) Edistetään edelleen kestäviä investointeja laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen.

Strateginen prioriteetti 2 – digitaalisten taitojen ja kansalaiskasvatuksen kehittäminen

i) Edistetään eurooppalaisia arvoja ja suojellaan niitä koulutuspolitiikassa kaikilla aloilla edistämällä kansalaistaitoja, kulttuurienvälisiä, monikielisiä ja sosiaalisia taitoja, monimuotoisuutta, keskinäistä ymmärtämystä ja kunnioitusta sekä demokraattisten arvojen ja perusoikeuksien tiedostamista kaikilla tasoilla ja kaikentyyppisessä koulutuksessa.

ii) Vahvistetaan kriittisen ajattelun ja digitaalisen kansalaisuuden edistämistä digi- ja medialukutaidon avulla, mukaan lukien tekoälyn ymmärtäminen, vastauksena väärän tiedon ja disinformaation kasvavaan haasteeseen.

iii) Tarkastellaan tekoälyn ja muun teknologisen kehityksen vaikutusta koulutukseen kaikilla aloilla ja edistetään teknologian eettistä ja vastuullista käyttöä.

iv) Edistetään hyvinvointia, myös digitaalista hyvinvointia, ja mielenterveyttä kouluissa sekä kannustavia ja turvallisia kouluympäristöjä, jotta voidaan ehkäistä ja torjua kaikenlaista väkivaltaa, kiusaamista, vihapuhetta, väärää tietoa ja disinformaatiota sekä kaikenlaista syrjintää.

v) Jatketaan toimia vihreää siirtymää ja kestävää kehitystä koskevan oppimisen edistämiseksi sisällyttämällä nämä aiheet edelleen kaikkiin koulutusjärjestelmien tasoihin monialaisen toimintamallin mukaisesti; näillä toimilla voitaisiin tarvittaessa mobilisoida asiantuntemusta ja resursseja verkostoitumista ja luovien toimintatapojen tukemista varten esimerkiksi ilmastokasvatusta edistävän koalition ja kestävää kehitystä koskevan eurooppalaisen osaamiskehyksen GreenCompin käytön avulla.

vi) Jatketaan parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja toteutetaan toimia, jotka sisältyvät digitaalisen koulutuksen toiminta-suunnitelmaan 2021–2027, neuvoston vuonna 2023 antamiin suosituksiin digitaalisen koulutuksen onnistumisen keskeisistä mahdollistavista tekijöistä ja digitaitojen ja -osaamisen tarjonnan parantamisesta koulutusalalla, ottaen samalla huomioon aloitteet tulevassa digitaalisen koulutuksen ja osaamisen tulevaisuutta koskevassa vuoteen 2030 ulottuvassa etenemissuunnitelmassa.

vii) Jatketaan opetuksen eurooppalaista ulottuvuutta koskevaa työtä.

viii) Kehitetään ja tutkitaan kansalaiskasvatuksen käsitettä Euroopan tasolla. Mahdollisia välineitä, kuten osaamiskehystä ja -suuntaviivoja, voidaan harkita ottaen huomioon Euroopan neuvostossa tehty työ.

ix) Jatketaan Erasmus+-ohjelmaan kuuluvien Jean Monnet -toimien kehittämistä ja edistämistä.

Strateginen prioriteetti 3 – elinikäisen oppimisen ja liikkuvuuden mahdollistaminen kaikille

i) Edistetään joustavia koulutusjärjestelmiä, joissa käsitellään siirtymistä ammatillisen koulutuksen, korkeakoulutuksen ja aikuiskoulutuksen välillä, epävirallinen oppiminen ja arkioppiminen mukaan lukien, sekä koulutuksesta työelämään.

ii) Edistetään elinikäisen oppimisen ajattelutapaa koulutuksen ensisijaisena toimintatapana.

iii) Varmistetaan, että koulutusjärjestelmät, myös aikuiskoulutusjärjestelmät, tukevat kaikkia oppijoita muuttuville työmarkkinoille pääsyssä ja heidän henkilökohtaisessa kehityksessään ja parantavat edelleen kaikkien aikuisten, erityisesti matalan osaamistason työntekijöiden, täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksia.

iv) Jatketaan uuden eurooppalaisen aikuiskoulutusohjelman 2021–2030 toteuttamista.

v) Edistetään opiskelijoiden, opettajien ja kouluttajien sekä muun opetushenkilöstön vapautta liikkumiseen ja oppilaitosten vapautta tehdä yhteistyötä keskenään Euroopassa ja sen ulkopuolella oppimiseen liittyvän liikkuvuuden ja rajatylittävän yhteisen toiminnan kautta.

vi) Jatketaan toimia kaiken tyyppiseen oppimiseen ja opetukseen liittyvän liikkuvuuden esteiden poistamiseksi, mukaan lukien koulutukseen pääsyyn, ohjaukseen, opiskelijapalveluihin ja tutkintojen tunnustamiseen liittyvät esteet.

vii) Selvitetään mahdollisuuksia kehittää eurooppalaisten koulujen liittoutumia.

viii) Toteutetaan 13. toukokuuta 2024 annetussa neuvoston suosituksessa ”Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille” esitettyjen aloitteiden jatkotoimia.

ix) Lisätään toimia, joilla houkutellaan enemmän opiskelijoita EU:n ulkopuolelta opiskelemaan ja valmistumaan EU:ssa ja joilla pyritään pitämään osaajat EU:n muuttoliikepolitiikan mukaisesti.

x) Selvitetään mahdollisuuksia edistää koulutason ja ammatillisen koulutuksen tason tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen vastavuoroista tunnustamista liikkuvuutta ja jatko-opiskelua varten.

xi) Tarvittaessa jatketaan työtä epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen, myös vapaaehtoistyön, tulosten tunnustamiseksi ja validoimiseksi sekä rajatylittävien solidaarisuustoimien osallistavuuden, laadun ja tunnustamisen parantamiseksi.

Strateginen prioriteetti 4 – vetovoimaisuuden, osaamisen ja motivaation lisääminen koulutusalan ammateissa

i) Edistetään edelleen huippuosaamista opetuksessa kaikilla koulutustasoilla ja parannetaan opetus- ja kasvatusalan ja johtamiseen liittyvien ammattien houkuttelevuutta ja asemaa.

ii) Vahvistetaan eurooppalaista yhteistyötä, jotta voidaan jakaa parhaita käytäntöjä, myös työolojen osalta, ja sitä kautta houkutella erittäin päteviä ja motivoituneita opettajia ja kouluttajia sekä saada heidät pidettyä.

iii) Osallistutaan opettajien ja kouluttajien EU-toimintaohjelman kehittämiseen.

iv) Tuetaan edelleen perus- ja edistyneiden digitaalisten taitojen ja osaamisen sekä innovatiivisten opetusmenetelmien kehittämistä, myös ottamalla opettajankoulutuksessa huomioon opettajien taidot opettaa digitaalisissa ympäristöissä sekä vastata tekoälyn haasteisiin ja hyödyntää sen mahdollisuuksia.

v) Jatketaan opettajankoulutuslaitosten verkostojen kehittämistä Erasmus+ Teacher Academies -toimintojen avulla.

vi) Tuetaan opettajia, kouluttajia ja johtajia osallisuuden, tasapuolisuuden ja monimuotoisuuden hallinnassa kielen, kulttuurin ja iän osalta.

vii) Lisätään edelleen opettajien, kouluttajien, koulutusalan johtajien ja muun opetus- ja kasvatushenkilöstön oppimiseen liittyvien liikkuvuusmahdollisuuksien määrää ja laatua Euroopassa.

viii) Pyritään vähentämään sukupuolten välistä epätasapainoa kaikkiin koulutustasoihin ja koulutusmuotoihin liittyvissä ammateissa.

ix) Osallistutaan akateemisen henkilöstön eurooppalaisen osaamiskehyksen mahdolliseen kehittämiseen ja sellaisten toimenpiteiden toteuttamiseen, joilla korkea-asteen koulutuksen urista tehdään houkuttelevia ja kestäviä.

Strateginen prioriteetti 5 – huipputason ja vetovoimaisen eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen edistäminen

i) Edistetään houkuttelevaa ja innovatiivista ammatillisen koulutuksen järjestelmää kehittämällä ammatillista koulutusta koskeva eurooppalainen strategia, jossa keskitytään houkuttelevuuteen, huippuosaamiseen ja osallistavuuteen.

ii) Vahvistetaan edelleen valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä esimerkiksi ammatillisen koulutuksen huippuyksiköiden puitteissa ja tuetaan niiden jatkokehittämistä ja yhä tiiviimpää verkottumista.

iii) Edistetään ammattiin opiskelevien liikkuvuutta selvittämällä mahdollisuuksia kehittää eurooppalainen ammatillisen koulutuksen tutkintotodistus ja harkitsemalla samalla mahdollisia vaihtoehtoisia toimintatapoja, jotta neuvosto voisi tehdä päätöksen myöhemmässä vaiheessa.

iv) Jatketaan tarvittaessa pienten osaamiskokonaisuuksien edistämistä ja käyttöä eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä (EQF) ammatillisen koulutuksen alalla.

v) Pannaan täytäntöön Herningin julistus houkuttelevasta ja osallistavasta ammatillisesta koulutuksesta kilpailukyvyn ja laadukkaiden työpaikkojen lisäämiseksi 2026–2030.

vi) Jatketaan eurooppalaisen oppisopimusyhteenliittymän laajentamista.

vii) Harkitaan STEM-aineiden opetusta koskevaan strategiseen suunnitelmaan liittyviä ammatillisen koulutuksen aloitteita.

viii) Edistetään vihreää siirtymää ja jatketaan ympäristökestävyyttä koskevien näkökulmien edistämistä opetussuunnitelmissa.

ix) Käsitellään edelleen perus- ja edistyneiden digitaalisten taitojen ja osaamisen kehittämistä ammatillisessa koulutuksessa, jotta voidaan vastata talouden ja yhteiskunnan teknologiseen ja digitaaliseen muutokseen.

Strateginen prioriteetti 6 – kilpailukykyisen eurooppalaisen korkeakoulutuksen edistäminen

i) Kannustetaan edelleen tiivistämään ja syventämään korkeakoulujen välistä yhteistyötä edistämällä saumatonta kansainvälistä yhteistyötä.

ii) Jatketaan Erasmus+ -ohjelmaan kuuluvan Eurooppalaiset yliopistot -aloitteen kehittämistä synergisesti EU:n, alueellisten ja kansallisten rahoitusvälineiden kanssa tähän mennessä saavutetun edistyksen arvioinnin perusteella.

iii) Jatketaan tutkintojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen tehostamista jatko-opintoja varten ([1]).

iv) Jatketaan toukokuussa 2025 sovittua kolmivaiheista prosessia, ”jotta voidaan ottaa käyttöön eurooppalainen yhteistutkintomerkki ja valmistella eurooppalaista yhteistutkintoa”, eurooppalaisen koulutusalueen strategisten puitteiden mukaisesti perustetun korkeakoulutusta käsittelevän työryhmän politiikkalaboratorion työn pohjalta ottaen samalla huomioon mahdolliset vaihtoehtoiset toimintatavat.

v) Selvitetään edelleen korkeakoulujen liittoutumia koskevan laadunvarmistuskehyksen kehittämistä eurooppalaisen korkeakoulutusalueen laadunvarmistusstandardien ja -ohjeiden (ESG) sekä yhteisten ohjelmien laadunvarmistusta koskevan eurooppalaisen lähestymistavan standardien pohjalta.

vi) Pyritään parantamaan korkea-asteen koulutuksen saatavuutta useammille oppijoille ja ikäryhmille ja tarjotaan heille kohdennettua ohjausta ja tukea heidän menestymisensä helpottamiseksi.

vii) Harkitaan STEM-aineiden opetusta koskevaan strategiseen suunnitelmaan liittyviä korkeakoulutusta koskevia aloitteita.

viii) Kannustetaan tasapainoiseen liikkuvuuteen sekä osaamisen tasapainoiseen kiertoon ja kohdentamiseen.

ix) Tehostetaan edelleen synergioita ja helpotetaan jatkotoimia korkeakoulutuksen, innovoinnin, tutkimuksen ja talouden alojen välillä keskittyen vahvistamaan vastaavuutta työmarkkinoiden tarpeisiin ja yrittäjyyttä.

x) Vahvistetaan edelleen näyttöpohjaa Euroopan korkeakoulusektorin innovatiivisuudesta, osallistavuudesta ja kilpailukyvystä, mukaan lukien hankittujen taitojen merkityksellisyys ja tutkinnon suorittamisen tulosten vertailukelpoisuus.

xi) Tuetaan näyttöön perustuvaa päätöksentekoa erityisesti parantamalla jatkuvasti eurooppalaista korkeakoulusektorin seurantakeskusta ja edistämällä eurooppalaista Eurostudent-opiskelijatutkimusta ja eurooppalaista tutkinnon suorittaneiden seurantaa koskevaa Eurograduate-tutkimusta.

([1]) Korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä 26. marraskuuta 2018 annetun neuvoston suosituksen (EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1) mukaisesti.

xii) Jatketaan pienten osaamiskokonaisuuksien edistämistä ja käyttöä korkeakoulutuksessa.

xiii) Tuetaan eurooppalaista opiskelijakorttia koskevaa aloitetta, jonka tarkoituksena on hyödyttää kaikkia liikkuvuuteen osallistuvia opiskelijoita Euroopassa.

xiv) Käsitellään edelleen digitaalisten taitojen ja osaamisen kehittämistä korkeakoulutuksessa, myös tekoälyn käytön osalta, jotta voidaan vastata talouden ja yhteiskunnan teknologiseen ja digitaaliseen muutokseen.

xv) Tuetaan akateemisten perusarvojen turvaamista synergisesti Bolognan prosessin ja eurooppalaisen tutkimusalueen toimien kanssa.